Tisdagen den 27 april 2021

P9_TA(2021)0124

Inrättande av Horisont Europa – fastställande av dess regler för deltagande och spridning ***II

Europaparlamentets lagstiftningsresolution av den 27 april 2021 om rådets ståndpunkt vid första behandlingen inför antagandet av Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, om fastställande av dess regler för deltagande och spridning och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1290/2013 och (EU) nr 1291/2013 (07064/2/2020 – C9-0111/2021 – 2018/0224(COD))

(Ordinarie lagstiftningsförfarande andra behandlingen)

(2021/C 506/25)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

— med beaktande av rådets ståndpunkt vid första behandlingen (07064/2/2020 – C9-0111/2021),

— med beaktande av yttrandena från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén av den 17 oktober 2018 ([1]) och den 16 juli 2020 ([2]),

— med beaktande av Regionkommitténs yttrande av den 9 oktober 2018 ([3]),

— med beaktande av sin ståndpunkt vid första behandlingen av ärendet ([4]), en behandling som avsåg kommissionens förslag till Europaparlamentet och rådet (COM(2018)0435),

— med beaktande av kommissionens ändrade förslag (COM(2020)0459),

— med beaktande av artikel 294.7 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

— med beaktande av den preliminära överenskommelse som godkänts av det ansvariga utskottet enligt artikel 74.4 i arbetsordningen,

— med beaktande av artikel 67 i arbetsordningen,

— med beaktande av andrabehandlingsrekommendationen från utskottet för industrifrågor, forskning och energi (A9-0122/2021).

1. Europaparlamentet godkänner rådets ståndpunkt vid första behandlingen.

2. Europaparlamentet godkänner Europaparlamentets, rådets och kommissionens gemensamma uttalande som bifogas denna resolution.

3. Europaparlamentet godkänner sitt uttalande, som bifogas denna resolution.

4. Europaparlamentet tar del av rådets och kommissionens uttalanden, som bifogas denna resolution.

5. Europaparlamentet konstaterar att rättsakten är antagen i enlighet med rådets ståndpunkt.

6. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att tillsammans med rådets ordförande underteckna akten i enlighet med artikel 297.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

7. Europaparlamentet uppdrar åt sin generalsekreterare att, när det har kontrollerats att alla förfaranden vederbörligen avslutats, underteckna akten och i samförstånd med rådets generalsekreterare se till att den offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

8. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända parlamentets ståndpunkt till rådet, kommissionen och de nationella parlamenten.

([1]) EUT C 62, 15.2.2019, s. 33.
([2]) EUT C 364, 28.10.2020, s. 124.
([3]) EUT C 461, 21.12.2018, s. 79.
([4]) Antagna texter 17.4.2019, P8_TA(2019)0395.

BILAGA

Gemensamt politiskt uttalande om återanvändning av frigjorda medel inom Horisont Europa

I den gemensamma förklaringen om återanvändning av frigjorda medel i fråga om forskningsprogrammet [1] kom Europaparlamentet, rådet och kommissionen överens om att åtagandebemyndiganden motsvarande ett belopp på upp till 0,5 miljarder euro (i 2018 års priser) under perioden 2021–-2027 för de tillbakadraganden som gjorts på grund av att projekt som tillhör ramprogrammet Horisont Europa eller dess föregångare Horisont 2020 inte genomförts eller bara delvis genomförts, ska göras disponibla på nytt till förmån för forskningsprogrammet enligt vad som föreskrivs i artikel 15.3 i budgetförordningen. Utan att det påverkar budgetmyndighetens befogenheter eller kommissionens befogenheter att genomföra budgeten är Europaparlamentet, rådet och kommissionen eniga om att den preliminära fördelningen av detta belopp ska vara följande:

— 300 000 000 EUR i fasta priser 2018 för klustret ”Digitala frågor, industri och rymden”, särskilt kvantforskning,

— 100 000 000 EUR i fasta priser 2018 för klustret ”Klimat, energi och mobilitet” och

— 100 000 000 EUR i fasta priser 2018 för klustret ”Kultur, kreativitet och inkluderande samhällen”.

Uttalande från parlamentet om associeringsavtal

”I artikel 218.6 andra stycket a i) i EUF-fördraget föreskrivs att Europaparlamentet ska ge sitt godkännande till avtal som är associeringsavtal i den bemärkelse som avses i artikel 217 i EUF-fördraget. Till detta kommer att villkoren för ett tredjelands associering till Horisont Europa ofta är en del av sådana associeringsavtal. För att kunna ge sitt godkännande ska Europaparlamentet, i enlighet med artikel 218.10 i EUF-fördraget, omedelbart och fullständigt informeras i alla skeden av förfarandet. För att säkerställa att Europaparlamentet kan utöva vederbörlig parlamentarisk tillsyn måste avtalen dessutom omfatta alla relevanta aspekter av unionens förbindelser med något visst tredjeland med avseende på Horisont Europa.

Europaparlamentet förväntar sig därför att när rådet i enlighet med artikel 218.9 i EUF-fördraget antar ett beslut om vilka ståndpunkter unionen ska anta i ett organ som inrättats med stöd av ett avtal som innebär associering av ett tredjeland till Horisont Europa, ska dessa ståndpunkter inte innebära att kravet på utverkande av Europaparlamentets godkännande kringgås genom att det överlåts till det ovannämnda organet att fastställa de väsentliga aspekterna av tredjelandets deltagande i Horisont Europa.

Därför anser Europaparlamentet att sådana rådsbeslut i enlighet med artikel 218.9 i EUF-fördraget bör förekomma så sällan som någonsin möjligt, om de berör delar av associeringsavtal som handlar om associering av ett tredjeland till Horisont Europa. Om unionens förhandlare eller rådet eller dess särskilda kommitté vid utfärdandet av förhandlingsdirektiv överväger att ett sådant rådsbeslut ska antas förväntar sig Europaparlamentet därtill att omedelbart och fullständigt informeras i alla skeden av förfarandet, också genom att få ett motiverat yttrande om varför det anses nödvändigt för uppnåendet av unionens mål enligt [förordningen om Horisont Europa] och [rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet] att det antas en ståndpunkt för unionen av ett organ som inrättats med stöd av ett avtal.

Uttalande från kommissionen om skäl 47

Kommissionen har för avsikt att genomföra budgeten för EIC Accelerator på ett sätt som säkerställer att stödet i form av rena bidrag till små och medelstora företag, däribland uppstartsföretag, motsvarar det stöd som utbetalas från budgeten för instrumentet för små och medelstora företag inom ramen för Horisont 2020, i enlighet med villkoren i artikel 48.1 och skäl 47 i förordningen om Horisont Europa.

Uttalande från kommissionen om artikel 6

Kommissionen ämnar på begäran diskutera med Europaparlamentets ansvariga utskott om (i) förteckningen över potentiella partnerskapskandidater, med utgångspunkt i artiklarna 185 och 187 i EUF-fördraget, vilket kommer att omfattas av (inledande) konsekvensbedömningar, (ii) förteckningen över preliminära uppdrag, enligt vad uppdragsstyrelserna kommit fram till, (iii) resultaten av den strategiska planen innan den formellt antagits, varjämte kommissionen (iv) kommer att lägga fram och dela med sig av dokument med anknytning till arbetsprogrammen.

[1] EUT C 444 I, 22.12.2020, s. 3.

Tisdagen den 27 april 2021

Uttalande från kommissionen om etik-/stamcellsforskning – artikel 19

För ramprogrammet Horisont Europa föreslår Europeiska kommissionen en fortsättning med samma etiska ramverk som i ramprogrammet Horisont 2020 i samband med beslut om EU-finansiering av forskning på stamceller från mänskliga embryon.

Europeiska kommissionens föreslår en fortsättning för detta etiska ramverk eftersom det, på grundval av erfarenheterna, utmynnat i en ansvarstagande hållning inom ett mycket lovande vetenskapligt område. Ramverket har också visat sig fungera tillfredsställande i de forskningsprogram med medverkande forskare från många länder med högst olika regelverk.

1. Beslutet om ramprogrammet Horisont Europa utesluter otvetydigt följande tre forskningsområden från unionsfinansiering:

— Forskningsverksamhet som syftar till mänsklig kloning för reproduktionsändamål.

— Forskningsverksamhet som syftar till förändring av människors arvsmassa och kan leda till att sådana förändringar blir ärftliga.

— Forskningsverksamhet som syftar till skapandet av mänskliga embryon enbart för forskningsändamål eller för produktion av stamceller, inbegripet genom somatisk överföring av cellkärnor.

2. Verksamhet som är förbjuden i samtliga medlemsstater kommer inte att finansieras. Verksamhet som är förbjuden i en medlemsstat kommer inte att finansieras i den medlemsstaten.

3. Beslutet om Horisont Europa och bestämmelserna om det etiska ramverket som styr unionens finansiering av forskning på stamceller från mänskliga embryon är inget värdeomdöme om det regelverk eller etiska ramverk som styr sådan forskning i medlemsstaterna.

4. I ansökningsomgångarna uppmanar Europeiska kommissionen inte uttryckligen till användning av stamceller från mänskliga embryon. Användningen av mänskliga stamceller, oavsett om de är vuxna eller embryonala, beror på den bedömning som görs av forskarna mot bakgrund av de mål de vill uppnå. Den överlägset största delen av unionens medel för stamcellsforskning ges till användning av vuxna stamceller. Det finns ingen anledning till att detta skulle komma att genomgripande ändras i Horisont Europa.

5. Alla projekt där det föreslås användning av stamceller från mänskliga embryon kommer att granskas vetenskapligt av oberoende vetenskapliga experter som kommer att avgöra om det är nödvändigt att använda sådana stamceller för att uppnå de vetenskapliga målen.

6. De förslag som klarar den granskningen kommer därefter att genomgå en sträng etisk kontroll som anordnas av Europeiska kommissionen. I den etiska kontrollen beaktas de principer som återspeglas i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och relevanta internationella konventioner som Europarådets konvention om mänskliga rättigheter och biomedicin som undertecknades i Oviedo den 4 april 1997 och dess tilläggsprotokoll och den universella deklaration om humangenomet och mänskliga rättigheter som antagits av Unesco. Den etiska kontrollen ska också tjäna som kontroll av att förslagen respekterar reglerna i de länder där forskningen kommer att utföras.

7. I särskilda fall kan en etisk kontroll utföras under den tid ett projekt pågår.

8. Innan ett projekt, som innehåller förslag på användning av stamceller från mänskliga embryon, inleder berörd verksamhet måste ett godkännande inhämtas från den nationella eller lokala etikkommittén. Alla nationella regler och förfaranden måste följas, till exempel sådana som rör föräldrars samtycke, avsaknad av ekonomiska attraktionselement, etc. Kontroller kommer att göras av om projektet innehåller hänvisningar till godkännanden och kontroller som ska utfärdas respektive utföras av de behöriga myndigheterna i de medlemsstater där forskningen kommer att utföras.

9. Förslag som godkänns vid den vetenskapliga granskningen, de nationella eller lokala etiska kontrollerna samt den europeiska etiska kontrollen kommer i varje enskilt fall att läggas fram för godkännande för medlemsstaterna som sammanträder i form av en kommitté som fungerar enligt granskningsförfarandet. Projekt som innebär att stamceller från mänskliga embryon används måste godkännas av medlemsstaterna för att få bidrag.

10. Europeiska kommissionen kommer att fortsätta arbeta för att resultaten från unionsfinansierad stamcellsforskning ska bli vidsträckt tillgängliga för alla forskare, vilket i sista hand gynnar patienter i alla länder.

11. Europeiska kommissionen kommer att stödja åtgärder och initiativ som bidrar till att forskningen kring stamceller från mänskliga embryon samordnas och rationaliseras på ett etiskt sätt. Kommissionen kommer framför allt att fortsätta stödja ett europeiskt register över stamcellslinjer från mänskliga embryon. Stöd till ett sådant register kommer att möjliggöra övervakning av befintliga stamceller från mänskliga embryon i Europa, varjämte det kommer att bidra till att forskare kan använda dessa celler i maximal utsträckning, och kan bidra till att man undviker onödiga avledningar av nya stamcellslinjer.

12. Europeiska kommissionen kommer att fortsätta tillämpa nuvarande praxis och kommer inte att för kommittén som arbetar enligt granskningsförfarandet lägga fram projektförslag om forskning som förstör mänskliga embryon, exempelvis för att erhålla stamceller. Att denna fas av forskningen utesluts får stöd, kommer inte att hindra unionsstöd till senare faser av forskning som rör stamceller från mänskliga embryon.

Uttalande från kommissionen om artikel 5

Kommissionen noterar den kompromiss som medlagstiftarna uppnått om lydelsen i artikel 5. Enligt kommissionens uppfattning inskränker sig det särskilda programmet om försvarsforskning i artikel 1.2 c enbart till forskningsåtgärderna inom ramen för den framtida Europeiska försvarsfonden, medan utvecklingsåtgärderna anses falla utanför denna förordnings tillämpningsområde.

Uttalande från kommissionen om mänskliga rättigheter i artikel 16.1 d

Kommissionen ställer fullständigt upp för att mänskliga rättigheter ska respekteras, i enlighet med vad som fastställs i artikel 21 andra stycket i fördraget om Europeiska unionen: ”Unionen ska sträva efter att utveckla förbindelser och bygga partnerskap med tredjeländer och internationella organisationer, regionala eller globala, som delar de principer som avses i första stycket.” Kommissionen beklagar dock att ”respekt för mänskliga rättigheter” har införts bland kriterier som tredjeländer måste uppfylla för att vara berättigade till associering till programmet enligt artikel 16.1 d. En sådan explicit hänvisning har inte ansetts behövas i något annat EU-program inom den kommande fleråriga budgetramen, eftersom det är höjt över allt tvivel att EU eftersträvar konsekvens i sina förbindelser med tredjeländer vad gäller skyddet av mänskliga rättigheter i samband med alla instrument och politikområden, vilket bör vara vägledande för kommissionen också när denna bestämmelse genomförs.

Uttalande från rådet

Rådet anmodar kommissionen att säkerställa största möjliga medverkan av rådet under förhandlingarna om avtal om associering av tredjeländer till unionsprogram, inbegripet EU:s ramprogram för forskning och innovation Horisont Europa, i enlighet med artikel 218 i EUF-fördraget. Rådet får i detta syfte utse en särskild kommitté, med vilken samråd ska föras under förhandlingarna, i enlighet med artikel 218.4 i EUF-fördraget, bl.a. om dessa avtals utformning och innehåll.

I detta avseende erinrar rådet om principen om lojalt samarbete mellan EU:s institutioner, som fastställs i artikel 13.2 andra meningen i EU-fördraget, och om relevant rättspraxis från EU-domstolen om artikel 218.4 i EUF-fördraget, enligt vilken kommissionen i god tid före förhandlingsmötena ska förse den särskilda kommittén med alla uppgifter och dokument som är nödvändiga för att kommittén ska kunna följa hur förhandlingarna fortlöper, såsom bland annat de målsättningar och de positioner som intagits av övriga parter under förhandlingarna, för att möjliggöra utarbetandet av yttranden och anvisningar om förhandlingen ([2]).

Om det redan finns avtal om associering av tredjeländer till unionsprogram och det ingår ett stående bemyndigande för kommissionen att fastställa de särskilda villkoren för varje lands deltagande i ett visst program, och om kommissionen bistås av en särskild kommitté, erinrar rådet om att kommissionen måste agera i samråd med den särskilda kommittén på ett systematiskt sätt under förhandlingsprocessen, till exempel genom att dela med sig av utkast till texter före möten med berörda tredjeländer och genom regelbundna genomgångar och avrapporteringar.

Om det redan finns avtal om associering av tredjeländer till unionsprogram, men ingen särskild kommitté planeras, anser rådet att kommissionen på samma sätt bör samarbeta med rådet och dess förberedande organ på ett systematiskt sätt under förhandlingsprocessen när den fastställer de särskilda villkoren för associeringen till Horisont Europa.

([2]) Domstolens dom av den 16 juli 2015, Europeiska kommissionen mot Europeiska unionens råd, C-425/13, ECLI:EU:C:2015:483, punkt 66.

Tisdagen den 27 april 2021

Uttalande från kommissionen om internationellt samarbete

Kommissionen noterar rådets ensidiga förklaring, som den vederbörligen kommer att beakta i överensstämmelse med fördraget, EU-domstolens rättspraxis och principen om institutionell jämvikt när den samråder med den särskilda kommittén enligt artikel 218.4 i EUF-fördraget.

Uttalande från rådet om artikel 5

Rådet erinrar om att det framgår av artiklarna 179.3 och 182.1 i EUF-fördraget, lästa tillsammans, att unionen endast kan anta ett flerårigt ramprogram som omfattar alla unionens verksamheter inom forskning och teknisk utveckling. Rådet anser därför att den europeiska försvarsfond som nämns i artikel 1.2 c i förordningen om inrättande av unionens ramprogram för forskning – Horisont Europa, som omfattar både verksamhet inom forskning och teknisk utveckling inom denna fond, är ett särskilt program för genomförande av ramprogrammet i den mening som avses i artikel 182.3 i EUF-fördraget och omfattas av tillämpningsområdet för förordningen om inrättande av det ramprogrammet.